

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_A_PD_2.SADA_36

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2A-PD-2.sada-č.36

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: květen 2012

Název DUM: Albrecht z Valdštejna

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

Ročník: 7.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: Albrecht z Valdštejna, třicetiletá válka, konfiskace, Frýdlant, vražda v Chebu

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se s osobou doby třicetileté války, významným českým vojevůdcem Albrechtem z Valdštejna a jeho rozporuplným životem. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

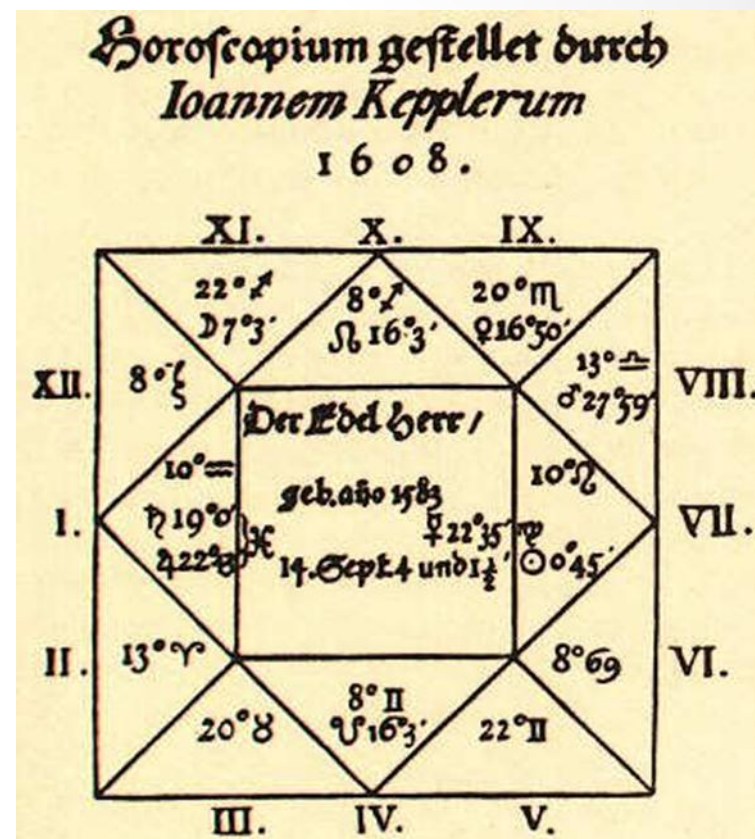
Albrecht z Valdštejna

- ❖ 24. září 1583, Heřmanice – 25. února 1634, Cheb
- ❖ narodil se na jako syn Viléma z Valdštejna a Markéty Smiřické ze Smiřic
- ❖ r. 1597 odešel studovat na latinské gymnázium do slezského Goldbergu, od r. 1599 studoval na evangelické univerzitě v Altdorfu
- ❖ r. 1600 musel školu opustit, strávil několik dní v městském vězení, účastnil se šarvátek a bitek = při jedné byl zabit syn významného altdorfského měšťana a Valdštejn pomohl vrahovi k útěku

- ❖ vydal se na studijní cestu po Evropě, 1600-1602 asi navštívil Nizozemí, Anglii, Francii a Itálii
- ❖ studoval matematiku, astronomii a astrologii, získal velké jazykové znalosti (hovořil česky, německy, španělsky, italsky, měl základy latiny a francouzštiny)
- ❖ roku 1604 se dal najmout jako fendrych (praporčík) proti Turkům v Uhrách, vysloužil si povýšení na hejtmana
- ❖ z uherského tažení si však domů přinesl zranění ruky a tzv. uherskou nemoc

- ❖ konvertoval ke katolictví, věděl, že jako vyznavač víry Jednoty bratrské nebude mít u dvora otevřené dveře
- ❖ roku 1608 najal na Moravě pluk německých žoldnéřů, v jehož čele se zúčastnil tažení na Prahu
- ❖ spor mezi Rudolfem a Matyášem byl 24. června 1608 ukončen podpisem libeňského míru = mohl se vrátit ke dvoru
- ❖ během pobytu v Praze si dal sestavit od dvorského astrologa Keplera horoskop

Valdštejnův horoskop

- ❖ od Valdštejna obdržel datum narození a jméno
- ❖ zůstává dodnes obdivuhodné, s jakou přesností Kepler vystihl nejen povahu a osudy svého klienta
 - inteligentní osobnost s asociálními sklony
 - touha po výjimečnosti, chorobná ctižádostivost
 - projevující dravost a podezíravost vůči okolí
 - považován za samotáře, nepozná lásku manželskou ani bratrskou, k nikomu nenajde bližší vztah
 - lakotný a ukrutný
 - bohatou ženitbou dojde vysoké hodnosti a bohatství
 - popudí proti sobě mnoho nepřátel, s nimiž bude vždy zápasit
 - získá si oblibu u velkého počtu lidí, stane se hlavou jakéhosi hnutí...
- ❖ v r. 1625 první horoskop končil, Valdštejn požádal o další
- ❖ na r. 1634 předpověděl významné neshody s okolím a kritické období v jeho jednání a chování

Valdštejn v roce 1620

- ❖ během stavovského povstání Valdštejn nabídl císaři, že na vlastní náklady najme regiment kyrysníků
- ❖ z Olomouce dovezl vozy s ukradenou stavovskou pokladnicí do Vídně a předal císaři
- ❖ Valdštejnovi vojáci se zapojili při obraně Vídně a v bitvě na Bílé hoře
- ❖ byl jmenován císařským komisařem v severozápadních Čechách, kde tvrdým způsobem vymáhal kontribuce
- ❖ podílel na zatčení Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdržic

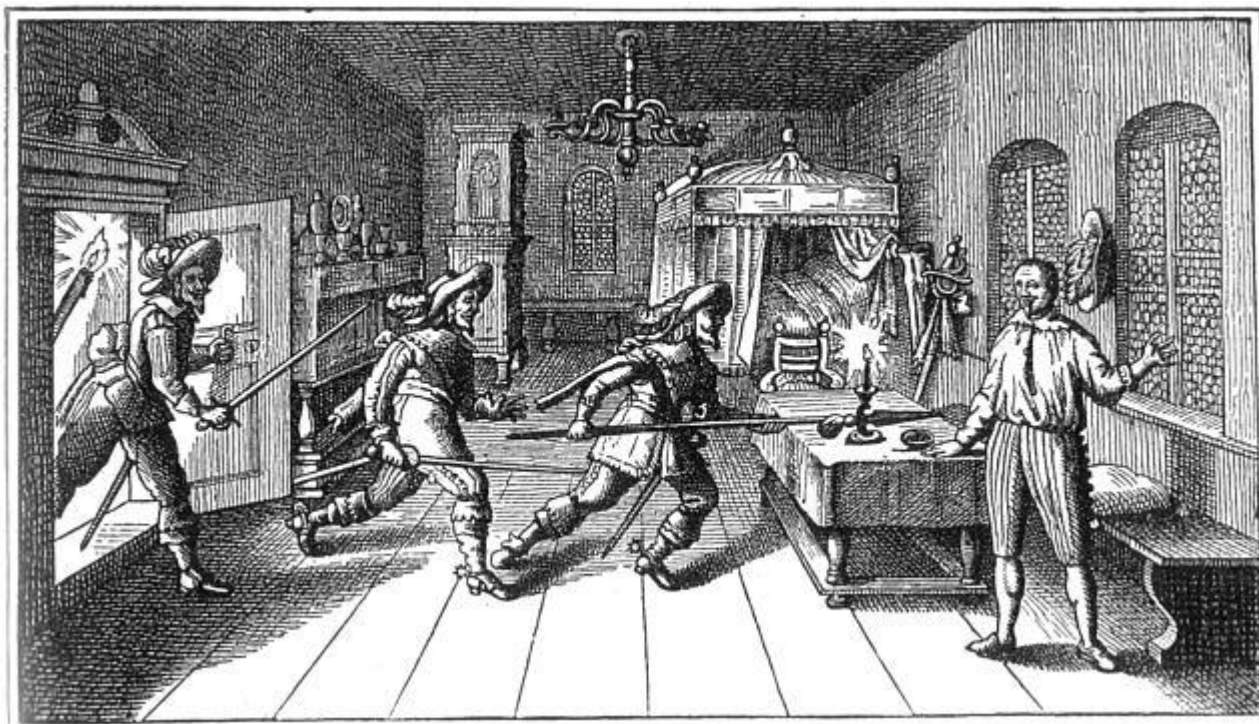
- ❖ se společníky založili **mincovní konsorcium**, které razilo znehodnocené mince tzv. **dlouhé mince**, podnik skončil státním bankrotem
- ❖ zisky získal nákupem konfiskátů mezi lety 1621–1625
- ❖ r. 1625 se ujal velení císařských vojsk, byl jmenován **generalissimem**, sklízel úspěchy ve **válce falcké, dánské a švédské**
- ❖ jeho armáda byla tvořena nejprve 30 tisíci, postupně až 100 tisíci muži
- ❖ frýdlantské panství změnilo na Frýdlantské knížectví, roku 1627 bylo povýšeno na Frýdlantské vévodství

- ❖ r. 1628 byl jmenován **generálem císařské námořní armády generál Oceánského a Baltského loďstva**
- ❖ v prosinci 1629 jej císař odvolal kvůli jeho nerozhodnosti vůči postupu dánského krále
- ❖ vrhl se na podnikání, založil **pivovary, mlýny a textilní a zbrojařské manufaktury**, žil v nově zařízeném paláci v Praze
- ❖ situace císařské armády se zhoršovala = švédský král Gustav II. Adolf se přeplavil do severního Německa, v září 1631 porazil císařské vojsko, v listopadu dobyli Sasové Prahu
- ❖ stal se znovu generalissimem

- ❖ do května 1632 osvobodil Čechy a Bavorsko
- ❖ 16. listopadu v bitvě u Lützen padl švédský král Gustav Adolf
- ❖ 16. května 1633 mu mluvčí české emigrace Jan Varlejš z Bubna nabídl českou královskou korunu
- ❖ v létě 1633 osvobozoval Slezsko, poté měl vytáhnout do Bavorska
- ❖ v Plzni kvůli příchodu zimy nařídil své armádě ubytovat se = pochopeno jako váhání a zrada vůči císaři
- ❖ 24. ledna 1634 císař podepsal dekret, jímž zbavil vojsko věrnosti Valdštejnovi
- ❖ podle císařského patentu měl být zatčen (s Kristianem Illovem a Adamem E. Trčkou) = Hlavu spiknutí a její nejvýznamnější spojence, pokud to bude možno, zajmout a dopravit do Vídně, **nebo jako usvědčené provinilce zabít!**

- ❖ 24. února dorazil do Chebu
- ❖ plukovník Walter Buttler s Johnem Gordonem se rozhodli k likvidaci Valdštejna a jeho přívrženců
- ❖ 25. února uspořádali pro něj a jeho přátele hostinu, na ní byli zavražděni Illov, Trčka, Kinský a Neumann , Albrecht se nedostavil
- ❖ vrazi se vydali do Albrechtova domu, Walter Deveroux zavraždil vévodu partyzánou

*Valdštejnovo
zavraždění*

- ❖ příčinou jeho jednání byla pravděpodobně „uherská nemoc“ (syfilis)
- ❖ Valdštejn často prováděl nesmyslná rozhodnutí, nebyl schopen souvislého uvažování, nesmyslně a radikálně měnil své příkazy
- ❖ majetek zavražděných si rozdělili mezi sebou vrahové
- ❖ zavraždění byli pochováni ve Stříbře, mrtvola vévody byla roku 1636 převezena do Valdic, od r. 1785 jsou jeho ostatky pohřbeny v Mnichově Hradišti
- ❖ jeho majetek byl zkonfiskován, rodina získala zpět pouze pražský palác a panství Česká Lípa
- ❖ v době zavraždění mu císař ještě dlužil 3 miliony zlatých

Otázky a úkoly:

1. Jakého byl vyznání?
2. Kde získal vzdělání?
3. Co přispělo k růstu jeho majetku a moci?
4. Kde nabyl vojenské zkušenosti?
5. Jak jej vystihl Jan Kepler?
6. Které vojenské úspěchy mu přinesly slávu?
7. Co to jsou intriky, jak zasáhly do jeho kariéry?
8. Proč se rozhodl císař Valdštejna zbavit?
9. Jak skončil jeho život?

Použitá literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 7 pro ZŠ a VG UČ*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4.

Obrázky:

Valdštejn 1. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-29]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albrecht_von_waldstein.jpg

Horoskop. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kepler-Wallenstein-](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kepler-Wallenstein-Horoskop.jpg)

[Horoskop.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kepler-Wallenstein-Horoskop.jpg)

Valdštejn 2. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-29]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albrecht_z_Vald%C5%A1tejna_OOP.jpg

Valdštejn 3. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-29]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Albrecht_Wallenstein.jpeg

Vražda. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ermordung-wallensteins-in-eger-anonymer-kupferstich_1-640x370.jpg